

# Europejskie Miejsca Pamięci: Deklaracja Programowa

Europejskie Miejsca Pamięci, utworzone na terenach związanych ze zbrodniami popełnionymi w czasie II wojny światowej przez nazistów, faszystów i ich sprzymierzeńców, stanowią namacalne dziedzictwo historii, która ukształtowała podwaliny powojennej Europy.

W miarę jak nasze społeczeństwa przechodzą znaczące zmiany, a pokolenie Ocalałych i bezpośrednich świadków stopniowo znika, Miejsca Pamięci przyjmują odpowiedzialność za nieustanne zwiększanie świadomości przeszłości, aktywne zachęcanie do refleksji we współczesnym społeczeństwie i sygnalizowanie dehumanizacji, rasizmu, antysemityzmu i ksenofobii oraz przeciwstawianie się im, gdziekolwiek występują.

Wypełniając tę odpowiedzialność, Miejsca Pamięci zajmują szczególną pozycję. Opierając się na rzetelnych badaniach i dowodach historycznych, są one niezależne od interesów prywatnych i stanowią krytyczny głos, również w odniesieniu do wydarzeń politycznych i wszystkich form mowy nienawiści. Wymaga to, aby Miejsca Pamięci pozostały przestrzenią, w której można zadawać trudne pytania i ostrzegać, gdy zajdzie taka potrzeba.

To zadanie może być zrealizowane tylko przy gwarancji programowej niezależności Miejsc Pamięci od władz politycznych – lokalnych, regionalnych, krajowych lub europejskich. Ich autonomia nie powinna podlegać presji politycznej ani budżetowej. Ich niezależność jako strażników historii, która wpłynęła na całą Europę, nie jest wyłącznie wewnętrzną sprawą ich organów zarządzających, ale leży we wspólnym interesie Europy jako takiej.

Aby stawić czoła rosnącym wyzwaniom dla demokracji i pokoju, wzywamy wszystkie strony biorące udział w dialogu publicznym do poszanowania tej zasady autonomii.

15 lipca 2026 roku

|                                                                               |                                                                     |
|-------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|
| Miejsce Pamięci i Muzeum Auschwitz-Birkenau, Polska                           | Lety u Písku. Pomnik Zagłady Romów i Sinti w Czechach, Czechy       |
| Narodowy Rezerwat Historyczno-Memorialny Babi Jar, Ukraina                    | Maison d’Izieu, Francja                                             |
| Miejsce Pamięci Marszu Śmierci w Lesie Below, Niemcy                          | Miejsce Pamięci Mittelbau-Dora, Niemcy                              |
| Miejsce Pamięci Bergen-Belsen, Niemcy                                         | Miejsce Pamięci Obozu Koncentracyjnego Neuengamme, Niemcy           |
| Miejsce Pamięci Ofiar Mordów Eutanazyjnych w Brandenburg nad Hawelą, Niemcy   | Muzeum-Miejsce Pamięci KL Plaszow w Krakowie, Polska                |
| Miejsce Pamięci Więzienia Brandenburg-Görden, Niemcy                          | Miejsce Pamięci i Przestrogi Ravensbrück, Niemcy                    |
| Miejsce Pamięci Buchenwald, Niemcy                                            | Miejsce Pamięci Internowania i Deportacji – Obóz Royallieu, Francja |
| Miejsce Pamięci Obozu Koncentracyjnego Dachau, Niemcy                         | Miejsce Pamięci i Muzeum Sachsenhausen, Niemcy                      |
| Miejsce Pamięci Obozu Koncentracyjnego Flossenbürg, Niemcy                    | Muzeum Stutthof w Sztutowie, Polska                                 |
| Muzeum Martyrologii Wielkopolan Fort VII, Polska                              | Narodowe Miejsce Pamięci Kamp Vught, Holandia                       |
| Fundacja Fossoli, Włochy                                                      | Dom Konferencji w Wannsee – Miejsce Pamięci i Edukacji, Niemcy      |
| Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy, Polska                                        | Centrum Pamięci Kamp Westerbork, Holandia                           |
| Miejsce Pamięci Zamek Hartheim, Austria                                       | Miejsce Pamięci Więzienia Wolfenbüttel, Niemcy                      |
| Hodonín u Kunštátu. Pomnik Zagłady Romów i Sinti na Morawach, Czechy          | Muzeum Martyrologiczne w Żabikowie, Polska                          |
| Miejsce Pamięci i Muzeum Jamlitz w Lieberose, Niemcy                          |                                                                     |
| Kazerne Dossin, Belgia                                                        |                                                                     |
| Muzeum byłego niemieckiego Obozu Zagłady Kulmhof w Chełmnie nad Nerem, Polska |                                                                     |
| Pomnik Leistikowstrasse w Poczdamie, Niemcy                                   |                                                                     |